

VERSLAG PRE-NATIONALE DIALOGEN

20 mei 2023

Een verslag van de gevoerde gesprekken tussen de regering Santokhi-Brunswijk en vertegenwoordigers van het Volk van de Republiek Suriname

Door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, International Business en Internationale Samenwerking

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	2
Achtergrond	2
Doel	3
Ontvangen organisaties	3
Bevindingen	4
Follow-up	10
Appendix 1.	0

INLEIDING

Vrijdag 17 februari 2023 kan gekenmerkt worden als een zwarte bladzijde in de geschiedenis van Suriname. Een demonstratie die vreedzaam was begonnen, liep daarna geheel uit de hand. De regering van Suriname is willens in dialoog te gaan met alle lagen van de bevolking om de essentie van de ontstane situatie te achterhalen. De President deelde mee in de Nationale Assemblee dat de pre-dialoog bedoeld is om naar een ieder te luisteren en een zo breed mogelijk spectrum van de samenleving uit te nodigen om mee te praten en oplossingen aan te dragen om Suriname uit de impasse te halen en tot ontwikkeling te brengen. Orde en rust dienen eerst teruggebracht te worden zodat de veiligheid van iedere burger kan worden gegarandeerd.

Eerder, in juli 2022 zijn vele organisaties gevraagd om zo openhartig en constructief mogelijk hun opinie over politiek-bestuurlijke en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen in Suriname aan te geven.

ACHTERGROND

De regering streeft naar maximaal overleg met organisaties en individuen. Daartoe zijn verschillende communicatiestructuren ontwikkeld die operationeel zijn. De gebeurtenissen van 17 februari 2023 hebben zich echter zodanig ontwikkeld dat een kleine groep gewelddadige plundersaars de regie overnamen en werden vreedzame demonstranten van het toneel verdreven.

De regering heeft echter ervoor gekozen om niet de confrontatie te zoeken, maar de weg van dialoog te bewandelen.

DOEL

De Nationale Dialoog is noodzakelijk om te onderzoeken wat werkt en waar het om draait. Wat zou elke burger in Suriname anders willen? Het regeringsbeleid wordt hierop afgestemd en er zal gezamenlijk gekeken worden naar oplossingen voor de ontwikkeling van Suriname. Elke burger is hierdoor opgeroepen om zijn inbreng te geven via zijn vertegenwoordigers.

De pre-nationale dialoog is door de President van de Republiek van Suriname ingesteld, nadat op 17 februari 2023 in Paramaribo een vreedzame betoging culmineerde in een actie die ongekend is in ons land. Een groep demonstranten had het initiatief genomen zich uit te spreken tegen het door de regering gevoerd beleid, hetgeen geresulteerd heeft in stijgende prijzen van benzine, diesel, water, gas, elektriciteit, medische zorg en basis levensbehoeften.

De vreedzame demonstratie werd overgenomen door onverlaten en resulteerde in baldadigheden, gewelddadigheden, plunderingen, vernielingen, diefstal, geweld en opruiing. Er werd zelfs niet geschroomd om zich op gewelddadige wijze toegang te verschaffen tot overheidskantoren, zakenpanden en het gebouw van de Nationale Assemblee. Aan die gebouwen werden vernielingen aangebracht. De actievoerders beriepen zich op de grondwet, het recht van vrije meningsuiting, het recht van vreedzame betoging.

De acties van de plundersers werden echter door velen ervaren als een bedreiging van de rechtsstaat. Nadat de storm was geluwd en tientallen plundersers werden aangehouden, keerde de rust langzamerhand terug. De vernielingen en plunderingen werden nationaal en internationaal sterk afgekeurd.

Om zich te verdiepen in wat geleid heeft tot bovengenoemde calamiteiten, naast de ingezette strafrechtelijke procedure, heeft de regering, o.l.v. de President met een team van deskundigen een aanzet tot Nationale Dialoog gegeven. Deze dialoog heeft als doel de inzichten te verruimen, de vertegenwoordigers van het volk, die niet in de Nationale Assemblee zijn, in de gelegenheid te stellen zich uit te spreken, de regering de gelegenheid te verschaffen om kennis te nemen van de wensen en grieven van de dialoog partners. En verder om na te gaan of aanvullend beleid nodig is en of afspraken gemaakt kunnen worden met vertegenwoordigers van vakbeweging, politieke partijen, functionele groepen, vertegenwoordigers van de particuliere sector, religieuze organisaties en anderen, om periodiek overleg te hebben.

ONTVANGEN ORGANISATIES

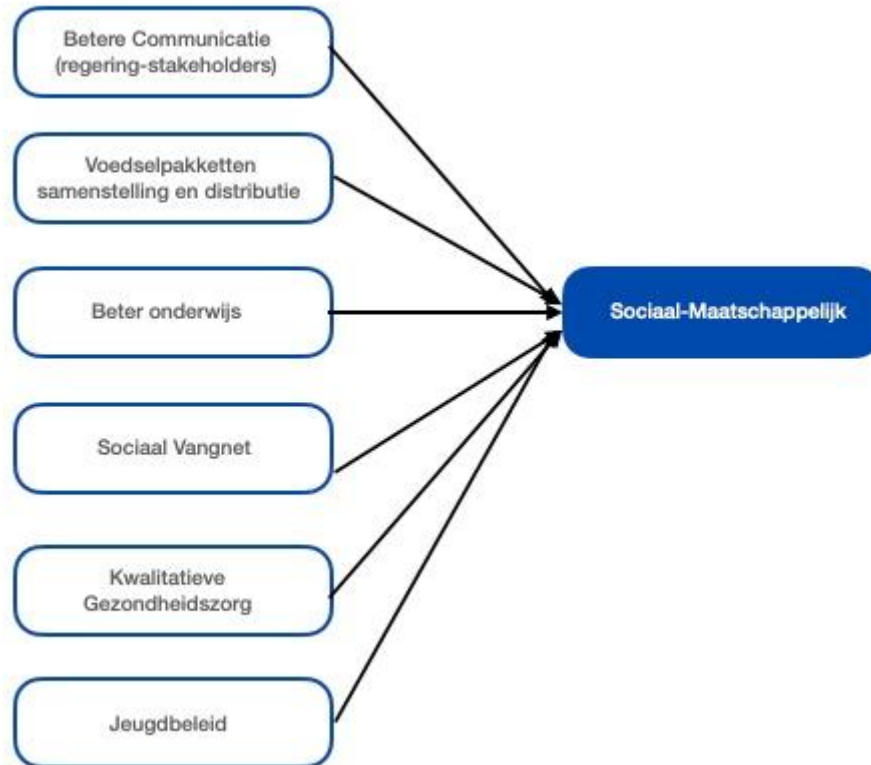
Door President Santokhi zijn uitgenodigd geworden verschillende organisaties uit een divers aantal sectoren uit de samenleving. Hierbij zijn meegenomen religieuze bewegingen, binnenlandse vertegenwoordigers, de vakbeweging, politieke partijen en vertegenwoordigers van kwetsbare groepen in de samenleving. In Nickerie heeft de Districts-Commissaris een serie gesprekken gevoerd met betrokken organisaties. Een overzicht van deze gesprekken en de organisaties die hier hun bijdrage bereid waren te leveren is te vinden in de bijlage (Appendix 1)

BEVINDINGEN

Uit de gehouden gesprekken zijn de meeste zaken die zijn aangekaart door de stakeholders onderverdeeld in drie kerngebieden namelijk Sociaal-Maatschappelijk, Bestuurlijk en Financieel-Economisch. Hieronder volgt een korte opsomming van de meest voorkomende punten uit de gesprekken.

1. Sociaal-Maatschappelijk

1.1 **Betere communicatie (regering-stakeholder)**

Een veel voorkomend punt dat werd aangehaald door de verschillende organisaties is dat de communicatie tussen de regering en de stakeholder groepen nog veel ruimte voor verbetering bevat.

Effectieve communicatie vanuit de overheid kan helpen om transparantie, vertrouwen en betrokkenheid tussen de overheid en de burgers te bevorderen. Het is essentieel voor het informeren van burgers over overheidsbeleid, wetten en voorschriften, en het biedt een kanaal voor burgers om hun zorgen en feedback te delen met de overheid.

Daarnaast kan communicatie vanuit de overheid ook bijdragen aan het bevorderen van sociale cohesie en nationale eenheid. Het kan helpen bij het verspreiden van informatie over nationale veiligheid, rampenpreventie en gezondheidsrisico's, en het kan een belangrijke rol spelen bij het bevorderen van inclusiviteit en diversiteit in de samenleving.

Een afgesproken wijze hiervan is de afvaardiging van een vertegenwoordiger van diverse organisaties naar het Project Management Team dat is ingesteld geworden door President Santokhi en het voortzetten van de nationale dialogen.

1.2 Voedselpakketten samenstelling en distributie

Het distribueren en samenstellen van voedselpakketten voor minder kapitaalkrachtigen is ook een aandachtspunt. Er wordt voorgesteld deze te doen middels een lijst van registranten die daadwerkelijk onder de armoedegrens vallen en de pakketten samen te stellen met in Suriname geproduceerde producten. Deze lijst zal worden overhandigd door de ontvangen maatschappelijke organisaties ter ondersteuning van de meest kwetsbare in de gemeenschappen.

1.3 Beter onderwijs

Het onderwijssysteem, zowel het lager als het hoger onderwijs, kampt met een tekort aan middelen om efficiënt te kunnen fungeren. Dit uit zich in een tekort aan leer- en les-materiaal, beperkte innovatie binnen het hoger onderwijs en onvoldoende ondersteuning voor leerkrachten. Er is ook een tekort aan leerkrachten. Er zal moeten worden gekeken naar het vergroten van het onderwijsbudget om een brain drain te voorkomen.

1.4 Sociaal Vangnet

Er wordt een dringend beroep gedaan op de overheid voor het werven van fondsen. Urgente zaken hierbij zijn het ontwateringssysteem, de tijdige uitbetaling aan AOV-afhankelijken, het creëren van SZF-pakketten ten behoeve van winkeliers, het tijdig communiceren van sociale programma's gelanceerd door de overheid.

Binnen het opzetten en uitvoeren van een sociaal vangnet voor sociaal zwakkeren moet ook een efficiënt en kwalitatief goede medisch-zorg systeem zitten. Hierbij zal er worden gekeken naar de betalingsdiscrepancie tussen buitenlandse en lokale medici, het importeren van medische producten en het werven van nieuwe medische technici.

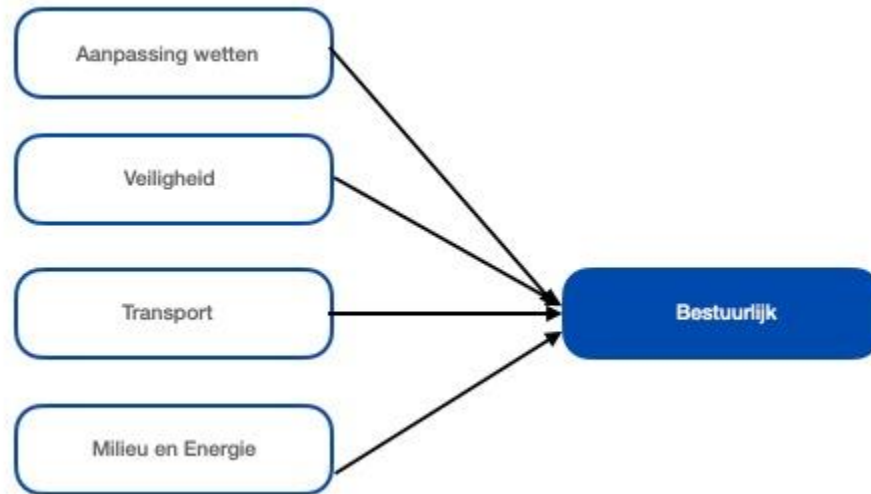
1.5 Kwalitatieve gezondheidszorg

Het wegtrekkend zorgpersoneel (medici en verpleegkundigen) is in bijna elk Surinaams ziekenhuis het grootste zorgpunt vanwege een lage beloning. Daarbij ontbreken de financiële middelen om adequate medische benodigdheden aan te schaffen.

Er dient een goed plan te worden gemaakt voor de gezondheidssector voor 2023, met hierin duidelijke en tastbare doelen opgenomen. Er moeten alternatieve inkomstenbronnen voor de zorg geïdentificeerd te worden

1.6 Jeugdbeleid

2. Bestuurlijk

2.1 Aanpassing wetten

Tijdens de gehouden gesprekken is aangegeven dat een aantal wetten waaronder de kieswet en kiesregeling, inmiddels verouderd, aangepast moeten worden. Het aanpassen van verouderde wetten kan helpen om de effectiviteit van de wetgeving te verbeteren. Verouderde wetten kunnen beperkingen bevatten die niet langer nodig zijn, of onduidelijkheden en inconsistenties bevatten die de toepassing en handhaving van de wetten bemoeilijken.

Op dit moment wordt aangegeven door de stakeholders dat de veroudering voor veel stagnatie zorgt. De regering heeft aangegeven dat de wet grondconversie al in proces is. Met betrekking tot grondenrechten wordt een herziening van het systeem voorgesteld ten aanzien van de toewijzing van gronden en het registratieproces. Hierbij volgt ook de ingediende wet met betrekking tot de grondenrechten van inheemse- en marron volkeren.

2.2 Veiligheid

Een belangrijk punt dat is aangehaald is een gebrek aan veiligheid, zowel voor burgers als winkeliers. Tijdens de rellen van 17 februari kwam dit duidelijk naar voren. De veiligheid van de winkeliers is afgenomen naarmate de winkelprijzen zijn gestegen. Ook de veiligheid van scholieren rondom de scholen en de campus van de universiteit heeft aandacht nodig.

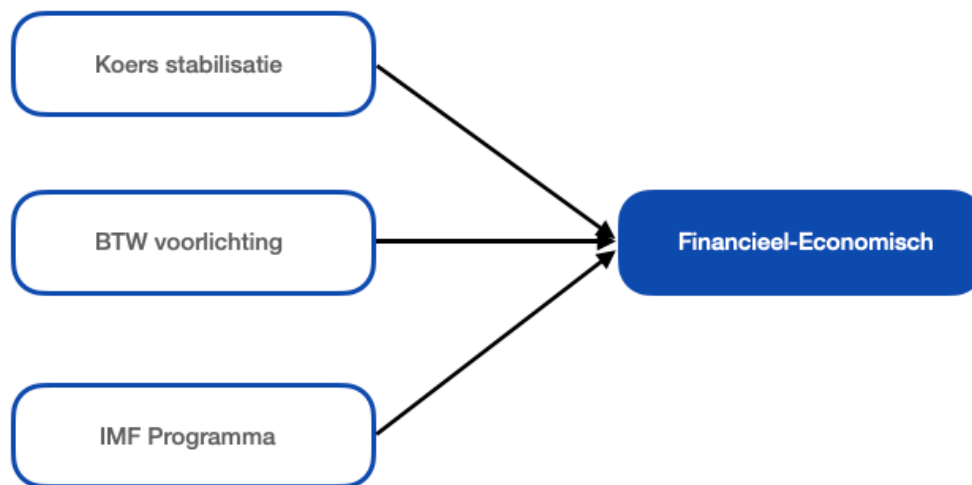
2.3 Transport

Met het oog op de verhoogde brandstofprijzen wordt geadviseerd het volk tegemoet te komen door het verbeteren en aangenamer maken van het openbaar vervoer. Hierbij wordt een nauwe samenwerking verwacht tussen de overheid en boot- en bushouders.

2.4 Milieu en Energie

De stakeholders hebben hun bezorgdheid geuit over het beschermen van het milieu, gezien er nu reeds gevolgen van klimaatverandering worden ervaren. Verbetering van de instituten die reeds bestaan om deze trends in de gaten te houden moeten versterkt worden. Met de opkomende *oil & gas* industrie wordt een gebrek aan kennis opgemerkt. Hierbij wordt aangegeven nu al te identificeren wat de vraag zal zijn en deze te koppelen aan het jeugdbeleid en onderwijs. Verschillende buurtorganisaties geven aan zich te willen inzetten voor het opleiden en aanmoedigen van jongeren voor de toekomst, maar geven aan een gebrek aan fondsen te hebben hiervoor.

3. Financieel-Economisch

3.1 Koers stabilisatie

De stabiliteit van de wisselkoers kan een aanzienlijke invloed hebben op de koopkracht van consumenten in een land. Wanneer de valuta van een land stabiel is, is het gemakkelijker voor consumenten om aankoopbeslissingen te plannen en te nemen, omdat ze erop kunnen vertrouwen dat de waarde van hun valuta relatief constant blijft. Dit kan ook helpen om inflatoire druk te verminderen, omdat bedrijven eerder geneigd zijn hun prijzen stabiel te houden in een voorspelbare valuta-omgeving. De focus ligt daarom op het implementeren van een monetair en fiscaal beleid, valuta-interventies en structurele hervormingen. Hierbij wordt de nadruk op het aantrekken van foreign direct investments gelegd.

3.2 BTW voorlichting

Een vaker voorkomend punt tijdens de gesprekken is een gebrek aan duidelijke voorlichting omtrent de invoering van BTW. Voorlichting voor zowel winkeliers als consumenten is gewenst. Verschillende organisaties hebben voorstellen gedaan omtrent de BTW-invoering, bijvoorbeeld het BTW-vrij maken van basisgoederen. Deze voorstellen worden meegenomen in het verbeteringsproces.

3.3 IMF Programma

Het IMF-traject dat Suriname zal bewandelen blijkt nog niet duidelijk te zijn voorgelegd aan het volk. Hierover zijn er twijfels binnen de samenleving. De overheid wordt gevraagd hierover een duidelijke voorlichtings-campagne te organiseren.

FOLLOW-UP

Hoe verder?

In de afgelopen periode is de neerslag van woede, onmacht en ongerustheid neergedaald op de samenleving. Ons achterlatend met de nog niet verwerkte trauma's van een ongeheeld, gezamenlijk gedragen verleden waarbij de littekens zichtbaar zijn en de pijn voelbaar. Wij zullen de herinneringen zijn van een ongewild en gedeeld verleden. Maar nimmer heeft de Surinaamse samenleving zo een positieve veerkracht gedemonstreerd.

Een opkomend gevoel van haat van de ene etnische groep naar de andere, werd door een zelfreinigingsginsvermogen resoluut en streng afgewezen. De samenleving had zijn plaats opgeëist en de kreten van opkomende haat resoluut de kop ingedrukt. 'Tot zover en niet verder' was het credo van onze samenleving.

De regering van de Republiek Suriname, bevestigt dat de Grondwet van de Republiek Suriname en de daaruit voortvloeiende ordening van de staat, voldoende ruimte bieden aan alle burgers, zowel individueel als in collectief verband, om op vreedzame en democratische wijze hun doelen en aspiraties te verwezenlijken en hun rechten op te eisen.

Opkomende onmacht om onbekende gevoelens te verwerken en te kanaliseren, leidden tot furieuze woede. Maar er is één effectief instrument beschikbaar om in een verzoeningsgebaar naar elkaar toe, het pad van een gezamenlijk toekomst te betreden. Die vinden wij ook terug in het Handvest van de Verenigde Naties: de weg van constructieve dialoog om geschillen te beslechten.

Tolerantie, harmonie, samenhang, vergevingsgezindheid en een uitgestoken hand zijn een wezenlijk onderdeel van het bestaan van de Surinaamse mens. Dit, heeft niemand ooit bij Surinamers heeft kunnen beïnvloeden, laat staan afnemen: ons land en ons volk zijn ondeelbaar. Dit is onze kracht. Verbroedering en tolerantie zijn al decennialang de basis van de existentie van onze samenleving en het cement van onze multi-etniciteit. Ons volk is één en ons land is ondeelbaar.

Uiteraard hebben ons enkele signalen bereikt: het benoemingsbeleid moet na een kritische evaluatie wezenlijk veranderd worden. Waar wij niet gehinderd worden door wettelijke regelingen, zullen de voorzieningen voor politieke ambtsdragers daar waar nodig aangepast worden. Maar irritatie over het benoemingsbeleid mag nimmer geen aanzet zijn tot gevoelens van haat. Harmonie moet de leidraad zijn voor vreedzame co-ëxistentie.

Constructieve dialoog zal het pad zijn naar een betere toekomst voor ons allen.

In Appendix 2 van dit document is een visuele uiteenzetting van de follow-up van deze pre-nationale dialogen.

Tijdens de nationale dialoog onder leiding van de President van de Republiek Suriname zal een agenda volgen. De agenda heeft als doel zorg te dragen dat de Surinaamse regering en de vertegenwoordigers van de samenleving, het beleid ingevolge het herstelplan naar het volk zo draaglijk mogelijk te maken. Om deze uitvoering te monitoren wordt er een team ingezet bestaande uit twee vertegenwoordigers per vakgebied (maatschappelijk, religieus, vakbeweging, bedrijfsleven, binnenland, overheid), in overeenstemming met de vertegenwoordigende organisaties.

De ministeries belast met de uitvoering ter elk van de drie kerngebieden zoals aangetoond in de bevindingen staan aangegeven in de visuele uiteenzetting. Hieronder volgt een opsomming van de bevindingen die als agenda punten zullen dienen voor de dialogen.

SOCIAAL- MAATSCHAPPELIJK	BESTUURLIJK	FINANCIIEEL- ECONOMISCH
Betere communicatie (regering-overheid)	Aanpassing wetten	Koersstabilisatie
Voedselpakketten samenstelling en distributie	Veiligheid	BTW Voorlichting
Beter onderwijs	Transport	IMF programma
Sociaal vangnet	Milieu en Energie	
Kwalitatieve gezondheidszorg		
Jeugdbeleid		

APPENDIX 1.

Totaal Aangehoorde Groepen	Dagen	Organisaties / Groepen	Totaal Aanbod gekomen Orgas
1	ZO. 26 FEB	Interreligieuze Raad Suriname (IRIS)	1
2		Orde van Advocaten Suriname	1
3		Anton de Kom Universiteit Suriname (ADEK) t.a.v. het bestuur	1
4		Surinaamse Vereniging van Journalisten	1
5		Federatie van Organisaties van Leerkrachten Suriname (Fols)	1
6		Bond van Leraren/Alliantie voor leerkrachten Suriname (BVL/ALS)	1
7		Confederatie voor Organisaties van Landsdienaren (COL)	1
8	MA. 27 FEB	Platform van Importeurs in Suriname (PLIS)	1
9		Vereniging van Winkeliers (VvW)	1
10		Kamer van Koophandel en Fabrieken Suriname (KKF)	1
11	WO. 01 MRT.	Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (VSB) Associatie van Surinaamse Fabrikanten (ASFA) Associatie van Kleine en Middelgrote Ondernemerschap Suriname (AKMOS) Vereniging Binnenlandse Hout Producenten (BHP)	4
12		Surinaamse Bankiersvereniging (SBV)	1

Totaal Aangehoorde Groepen	Dagen	Organisaties / Groepen	Totaal Aanbod gekomen Organisaties
13	DO. 02 MRT	Vereniging Volle Evangelie- en Pinkstergemeenten en Bedieningen in Suriname (VVEPS)	1
14		Evangelische Broeder Gemeente Suriname (EBGS) + Comite Christelijke Kerken (CCK)	2
15		Suriname Chinese Business Alliance (SCBA)	1
16		Suriname Times Mall Connection Mall Hermitage Mall unit Martha Mireille Zwartenhovenburgstraat Digicel (Waterkant) + Da Vinci group (unit All Star Domineestraat)	6
17	VR. 03 MRT	STG. Ashiana STG. Wan Okasi STG. Social Army	3
18		Stichting A Marron Kompas	1
19		Vereniging Inheemse Dorpshoofden Suriname (VIDS)	1
20	ZA. 04 MRT	Vereniging Rechtspositie Militairen (VRM)	1
21		Nationale Ziekenhuisraad (NZR) Raad van Verpleegkundigen Suriname (RaVeSu)	2
22		Vereniging van Medici in Suriname (VMS)	1
23		STG. Studenten Agrarische Platform (SAP)	1
24		Mofina beweging Asinga	1
25		Mofina beweging Todie	1

VERSLAG PRE-NATIONALE DIALOGEN

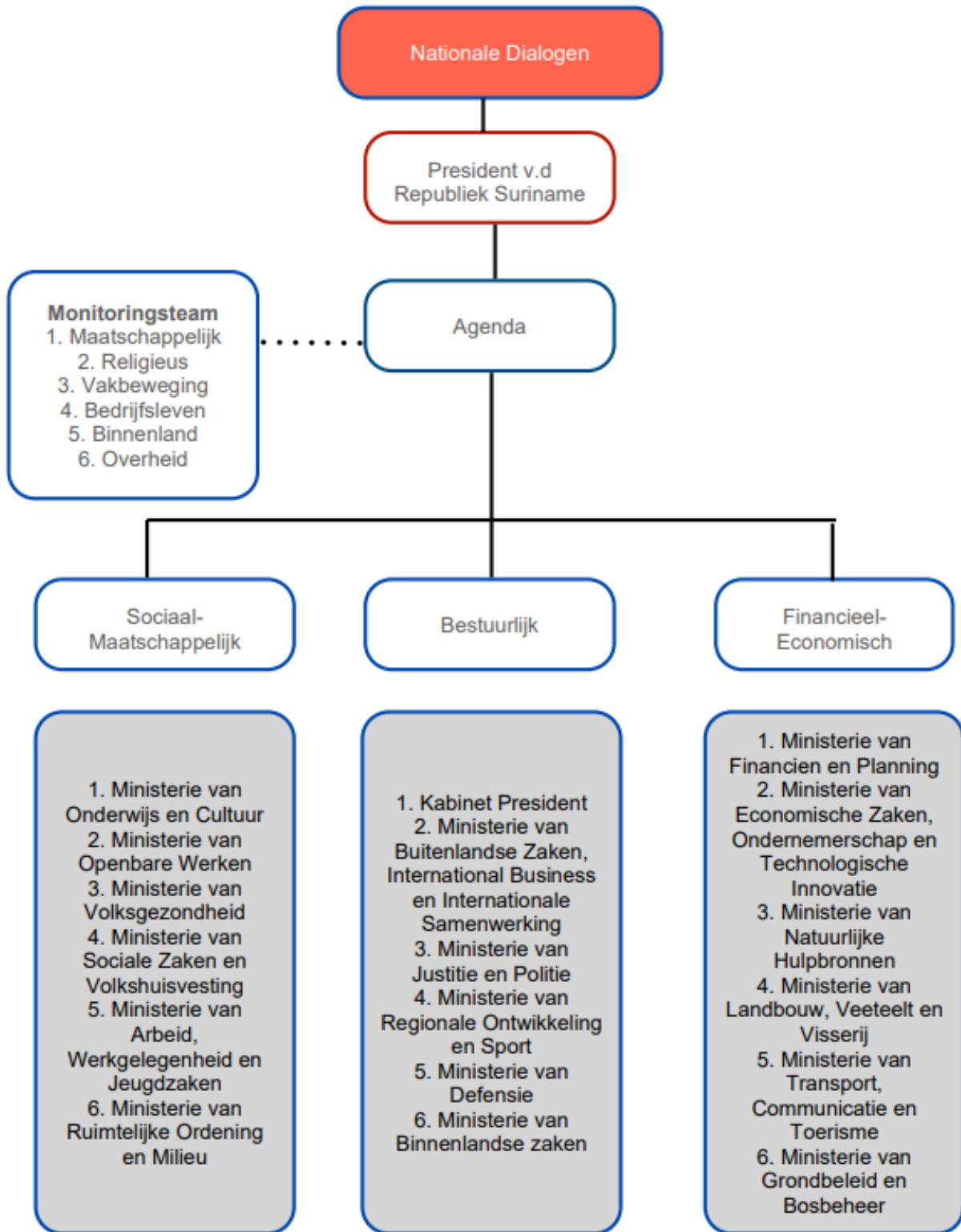
26		STG. Jodensavanne	1
27		Wijken in Ontwikkeling	1
28		Surinaamse Service Station en Exploitantenbond (SSEB)	1

29	ZO. 05 MRT	OptSu	1
30		Alternatief 2020 (A20)	1
31		Hervormings- en Vernieuwingsbeweging (HVB)	1
Totaal Aangehoord e Groepen	Dagen	Organisaties / Groepen	Totaal Aanbod gekomen Orgas
32	WO. 08 MRT	De Nieuwe Wind (DNW)	1
33		Zevendedagsadventisten (ZDA)	1
34	ZA. 11 MRT	Progressieve Arbeiders en Landbouwers Unie (PALU)	1
35		Vereniging voor Ontwikkeling van het Surinaams Openbaar Vervoer (VOSOV)	1
36	MA. 13 MRT	STG. Rumas (begeleiding van jongens)	1
37		Bond voor Belangenbehartiging Gepensioneerden uit Overheidsdienst (BBGO)	1
38		Volkspartij voor Vernieuwing en Democratie (VVD)	1

VERSLAG PRE-NATIONALE DIALOGEN

39		ICT Associatie (Platform Burgerinitiatief voor Participatie en Goed Bestuur)	1
40	DI. 14 MRT	STG. Creative Kids Suriname	1
41		Vereniging van Sociaal Werkers in Suriname (VSWS)	1
42		STG. Wi Tru Sranan	1
43	WO. 15 MRT	Vereniging Particuliere Sociale Instellingen (VPSI)	1
44	DO. 16 MRT	Vooruitstrevende Hervormings Partij (VHP)	1
45		Surinaamse Moeslim Associatie (S.M.A.)	1
46	ZA. 18 MRT	STG. Father and Mother Suriname (FMF)	1
47		Dhr. Jean Mixon alias Saya (groep Haïtianen)	1
Gecoördineert door Sec. Pres zelf (Gewezen Presidenten)			
48	WO. 22 MRT	dhr. Jules Wijdenbosch	1
49		dhr. Ramsewak Shankar	1
49	16 DAGEN		54

Appendix 2.

Appendix 3.